

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2020 m. spalio 19 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus (pranešėjas), Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas) ir Dalios Višinskienės, rašytinio proceso tvarka išnagrinėjusi pareiškėjo Arvydo Balčiaus skundo dėl įpareigojimo Lietuvos Respublikos vyriausiąją rinkimų komisiją atlikti veiksmus ir neturtinės žalos atlyginimo priėmimo klausimą,

n u s t a t ė:

Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme 2020 m. spalio 19 d. gautas pareiškėjo Arvydo Balčiaus (toliau – ir pareiškėjas) skundas ir skundo papildymas, kuriuose prašoma: 1) 2020 m. spalio 11 d. rinkimus į Lietuvos Respublikos Seimą pripažinti negaliojančiais ir stabdyti 2 turo rinkimų organizavimą ir balsavimą; 2) pripažinti, kad politinė partija „Laisvės partija“ Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – ir VRK) laiku iki nustatyto termino 2020 m. rugpjūčio 7 d. 15:45 val. nepateikė dokumentų registracijai į Lietuvos Respublikos Seimo rinkimus 2020 metams ir VRK sprendimą dėl partijos registracijos Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose pripažinti negaliojančiu, pašalinti iš kandidatų į Lietuvos Respublikos Seimą 2020 metų sąrašo ir apie tai viešai pranešti Lietuvos žmonėms; 3) solidariai iš atsakovų priteisti 20 000 000 eurų piniginę kompensaciją moralinei žalai atlyginti; 4) pripažinti, kad Lietuvoje nėra teisėtos vyriausybės, kuri galėtų vadovauti Valstybės tarnybai, tame skaičiuje ir VRK.

Teisėjų kolegija pažymi, kad teisė kreiptis į teismą teisminės gynybos yra fundamentali asmens teisė, pripažįstama tiek nacionalinių (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 str. 1 d., Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 4 str. 1 d., Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 5 str. 1 d.), tiek tarptautinių teisės aktų (Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 2 str. 3 d., Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 str. 1 d., 13 str.), tačiau ji neatsiejama nuo asmens pareigos padaryti tai pagal įstatymų nustatytas taisykles, *inter alia* (be kita ko), atsižvelgti į atskirų kategorijų bylų nagrinėjimo procesinius ypatumus.

Akcentuotina, kad administracinis teismas imasi nagrinėti suinteresuoto asmens skundą tik tada, kai kilęs ginčas yra įstatymų leidėjo priskirtas jo kompetencijai ir šis ginčas nepatenka į administracinių teismų kompetenciją ribojančių išimčių taikymo sritį. Kompetencijos nebuvimas gali lemti skundo nepriėmimą (ABTĮ 33 str. 2 d. 1 p.). Administraciniai teismai turi tik jiems įstatymu suteiktą kompetenciją, jie privalo savo nagrinėjamas bylas susieti su tomis ABTĮ nuostatomis, kurios jiems suteikia arba riboja teisę nagrinėti tam tikrą ginčą (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. spalio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-874-662/2017).

ABTĮ 21 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra galutinė instancija byloms pagal skundus dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų ar neveikimo, išskyrus skundus, kurie priskirti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo kompetencijai. ABTĮ 124 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Vyriausiosios

rinkimų komisijos sprendimus Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatyme, Seimo rinkimų įstatyme, Referendumo įstatyme, Savivaldybių tarybų rinkimų įstatyme nustatyti asmenys šiuose įstatymuose nurodytais pagrindais ir per nurodytus terminus gali apskūsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Teisėjų kolegija, spręsdama pareiškėjo skundo dalies dėl 1) ir 2) reikalavimų priimtimumo klausimą, pažymi, kad pareiškėjas iš esmės nesutinka su politinės partijos „Laisvės partija“ registracija Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnis reglamentuoja kandidatų į Seimo narius registravimo procedūrą. Šio straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad jeigu po kandidato į Seimo narius registravimo Vyriausioji rinkimų komisija nustato, kad kandidatas neatitinka šio įstatymo 2 straipsnyje nustatytų reikalavimų arba jeigu kandidatas atsisako duoti šio įstatymo 38 straipsnio 3 dalyje nurodytą rašytinį sutikimą ar pateikti šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 5 punkte ir 38 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytą pasižadėjimą laikytis draudimo papirkti rinkėjus, arba pateikia juos klaidingus ar nepateikia Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatytu laiku, arba jeigu kandidatas neįvykdė šio įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje nustatytų reikalavimų (nenurodė pagal šį įstatymą reikalaujamos informacijos arba pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis), arba jeigu politinė partija, kandidatas yra šiurkščiai pažeidę šio įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalį, arba jeigu kandidatą iškėlusį partija ar kandidatas prarado savarankiško politinės kampanijos dalyvio statusą, Vyriausioji rinkimų komisija panaikina tokio kandidato į Seimo narius registravimą, atšaukia atitinkamos politinės partijos ar partijų koalicijos jungtinio kandidatų sąrašo paskelbimą. Vyriausioji rinkimų komisija sprendimą gali priimti iki rinkimų dienos likus ne mažiau kaip 12 dienų arba po rinkimų dienos, kaip tai nustatyta šio įstatymo 91 straipsnio 1 dalyje.

Lietuvos Respublikos Prezidento 2020 m. balandžio 9 d. dekretu Nr. 1K-247 „Dėl eilinių Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų“ eiliniai Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai buvo paskelbti 2020 m. spalio 11 d. Taigi VRK sprendimą dėl politinės partijos kandidatų sąrašo atšaukimo galėjo priimti ne vėliau kaip 2020 m. rugsėjo 28 d.

Pareiškėjas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui skundą, kuriame keliamas reikalavimas pripažinti, kad politinė partija „Laisvės partija“ VRK laiku iki nustatyto termino nepateikė dokumentų registracijai į Lietuvos Respublikos Seimo rinkimus 2020 metams ir VRK sprendimą dėl partijos registracijos Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose pripažinti negaliojančiu, pašalinti iš kandidatų į Lietuvos Respublikos Seimą 2020 metų sąrašo, pateikė 2020 m. spalio 19 d.

Balsavimas 2020 m. spalio 11 d. vykusiuose Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose prasidėjo 2020 m. spalio 11 d. 7 valandą ir baigėsi 2020 m. spalio 11 d. 20 valandą (Seimo rinkimų įstatymo 62 str. 1 d.).

Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 3 punktas nustato, kad partija, iškėlusį kandidatą į Seimo narius, kandidatas į Seimo narius, atstovas rinkimams, rinkimų stebėtojas Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimą, priimtą iki balsavimo pabaigos, ar kitą jos veiką gali apskūsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Šio straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimai ar kita jos veika per 5 dienas po sprendimo priėmimo, bet ne vėliau kaip iki balsavimo pabaigos, gali būti apskūsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Skundas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 48 valandas nuo jo padavimo.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje konstatuota, jog Seimo rinkimų įstatymas nustato dviejų rūšių terminus, aktualius skundams paduoti nagrinėjamu atveju: (1) 5 dienų ir (2) skundo padavimą iki balsavimo pabaigos. 5 dienų termino pasibaigimo nustatymas yra aktualus tik tuo atveju, jei skundas paduotas iki balsavimo pabaigos. Pasibaigus balsavimui rinkimų į Seimą atveju, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas skundo nebegali priimti (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. R⁴⁴⁴-5/2013).

Klausimo dėl pareiškėjo skundo priimtimumo aplinkybėmis tai reiškia, kad pareiškėjas siekia inicijuoti ginčo dėl VRK neteisėtų veiksmų (neveikimo) nagrinėjimą Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme po balsavimo pabaigos.

Įvertinus Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas nuostatas, susijusias su skundo padavimo terminu ir Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme bylos išnagrinėjimo

terminu, darytina išvada, jog pareiškėjo keliamas ginčas dėl politinės partijos „Laisvės partija“ registracijos Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose negali būti nagrinėjamas Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, nes Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas įstatymų leidėjo nėra įgaliotas nagrinėti rinkiminius ginčus po balsavimo pabaigos (šiuo aspektu žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. R⁴⁴⁴-5/2013).

Pareiškėjas skunde taip pat reiškia reikalavimą priteisti 20 000 000 Eur piniginę kompensaciją moralinei žalai atlyginti. Šiuo aspektu pažymėtina, jog ABTĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad apygardos administracinis teismas yra pirmoji instancija administraciniams byloms, nurodytoms šio įstatymo 17 straipsnyje, išskyrus bylas, nurodytas šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11, 13 ir 14 punktuose. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsnis) (ABTĮ 17 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Teisėjų kolegija, įvertinusi paminėtą teisinį reglamentavimą bei nustatytas faktines bylos aplinkybes, daro išvadą, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjo skundas dėl žalos atlyginimo gali būti paduodamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui, bet ne tiesiogiai Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Apibendrinama nustatytas aplinkybes ir padarytas išvadas, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pareiškėjo skundą atsisakoma priimti ABTĮ 33 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais pagrindais (skundas nenagrinėtinas teismų ABTĮ nustatyta tvarka; byla nepriskirtina tam teismui).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktais bei 124 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Atsisakyti priimti pareiškėjo Arvydo Balčiaus skundą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Artūras Drigotas

Dalia Višinskienė